

Yetişkin Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ
Doç. Dr. Tanju DEVECİ

3. Baskı

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ - Doç. Dr. Tanju DEVECİ

YETİŞKİN EĞİTİMİ VE HAYAT BOYU ÖĞRENME

ISBN 978-605-80114-5-8

DOI 10.14527/9786058011458

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2020, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınev**idir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Ocak 2020, Ankara

3. Baskı: Eylül 2020, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür

Dizgi-Grafik Tasarım: Müge Çetin

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler - Ankara
(0312 341 36 67)

Yayıncı Sertifika No: 36306

Matbaa Sertifika No: 25931

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay/ANKARA

Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51

Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, lisans ve yüksek lisans öğrenimini Hacettepe Üniversitesinde tamamladı. Ardından 1982 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Halk Eğitimi Bölümünde araştırma görevlisi olarak göreve başladı. Bu Bölümde 1988 yılında Doktor, 1991 yılında Doçent ve 1998 yılında Profesör unvanını aldı.

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, MEB-UNICEF İşbirliği Yetişkin Okur-Yazarlığı Projesi, Yetişkinlere Okuma-Yazma Materyalleri Hazırlama Komisyonu Başkanı (1992-1993), MEB-Dışişleri Bakanlığı-TİKA İşbirliği Müstakil Türk Cumhuriyetleri Alfabe-İmla Çalışmaları Türkiye Tarafı Temsilcisi (1993), MEB. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Eğitim Politikaları Geliştirme Komisyonu Üyesi (1993-1994), Başbakanlık DPT Müsteşarlığı, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 5 No'lu Hayat Boyu Eğitim veya Örgün Olmayan Eğitim Özel İhtisas Komisyonu Başkanı (1999-2000), Avrupa Birliği Temel Eğitime Destek Programı (TDEP) çerçevesinde MEB. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Türkçe Dersi (1-5.Sınıflar) Öğretim Programı Geliştirme Özel İhtisas Komisyonu Başkanı (2003-2006), Avrupa Birliği Temel Eğitime Destek Programı (TDEP) çerçevesinde MEB. İlköğretim Genel Müdürlüğü, İlköğretim Türkçe(1-5.Sınıflar) Ders Kitapları Yazım Komisyonu Başkanı (2005-2006) gibi çeşitli projelerde görev yapmıştır.

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Halk Eğitimi Bölümünde Anabilim Dalı Başkanı (1997-1999), Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı (2011-2016), Bartın Üniversitesi Senato ve Yönetim Kurulu Üyesi (2011-2016), Bartın Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dekan Vekili (2012-2013), Edebiyat Fakültesi Dekan Vekili (2014), Bartın Üniversitesi 2013-2017 Stratejik Plan Hazırlama Komisyonu Başkanı (2011-2013), Bartın Üniversitesi Yayın Komisyonu Üyesi (2011-2012), Bartın Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu Üyesi (2011-2014) olarak çeşitli idari görevleri yürüttü. Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği (SEAD) Yönetim Kurulu Başkanı olan Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, halen Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Temel Eğitim Bölümünde görevini sürdürmektedir.

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ'in, Türkçe ve ilkokuma yazma öğretimi, hızlı okuma, sınıf yönetimi, yetişkin eğitimi, ders kitaplarının incelenmesi, eğitim bilimine giriş, beceri öğretimi, öğretim ilke ve yöntemleri konularında 20 kitap ile 300'den fazla uluslar arası ve ulusal yayını bulunmaktadır. Ayrıca 20'den fazla ulusal ve uluslararası projede yürütücü ve araştırmacı olarak görev almış, 13 yüksek lisans ve 9 doktora tezi yönetmiştir. Çok sayıda sempozyum ve kongrenin bilim kurulu üyeliği ile düzenleme kurulu başkanlığını yapmıştır. Halen 18 bilimsel derginin yayın ve danışma kurulu üyeliğini yürüten Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ evli ve akademisyen olan iki çocuk annesidir.

Doç. Dr. Tanju DEVECİ

Doç. Dr. Tanju Deveci lisans öğrenimini 1994 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Halk Eğitimi Bölümü'nde tamamladı. Aynı bölümde yüksek lisans öğrenimi gördü. 2003 yılında, Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde İngiliz Dili Eğitimi bölümünde ikinci bir yüksek lisans derecesi aldı. Cambridge Üniversitesi'nden Yetişkinlere İngiliz Dili Öğretimi Diploması aldı. 2011 yılında Ankara Üniversitesi Yaşam Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Anabilim Dalı, Yetişkin Eğitimi Programı'ndan doktora derecesi aldı. 2018 yılında doçent unvanı aldı. 1999-2003 yılları arasında Bilkent Üniversitesi, 2003-2012 yılları arasında Sabancı Üniversitesi'nde İngilizce öğretmeni olarak görev yaptı. 2012 yılından bu yana Birleşik Arap Emirlikleri Khalifa Bilim ve Teknoloji Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

ÖN SÖZ

Günümüz dünyası çok yönlü, çok merkezli, sürekli değişen ve giderek karmaşıklaşan bir yapıya doğru ilerlemektedir. Bu süreçte bilgi toplumundan beceri toplumuna geçileceği ve geleceğin becerilerine odaklanılacağı dile getirilmektedir. Uluslararası kuruluşlar tarafından 21. yüzyıl için çeşitli beceriler belirlenmektedir. Bunlar her bireyin ilerlemesi, kişisel gelişimi, aktif vatandaşlık, iş ve sosyal bütünleşme için gerekli olan becerilerdir. Öğrenmek ve öğrenmeyi öğrenmek için okuma, yazma gibi dil becerilerini geliştirmek, matematik, bilgi ve iletişim teknolojilerini bilmek gerekmektedir. Bu süreçte eleştirel düşünme, yaratıcılık, girişimcilik, sorun çözme, karar alma, duyguları yönetme gibi becerileri geliştirme de önemli olmaktadır. Geleceğin becerilerini geliştirmek, başarılı olabilmek için hayat boyu öğrenmek ve kendimiz sürekli geliştirmek zorundayız.

Eğitim dünyamızdaki bu gelişmeleri dikkate almak, hayat boyu öğrenme ve ilerlemenin temelini atan yaklaşımlara ağırlık vermek zorundadır. Bu süreçte sadece ezberleyerek bilgi alma yeterli değildir. Bunun yanında bilgileri anlama, uygulamaya aktarma ve zihinde yapılandırma gerekli olmaktadır. Geçmiş okumak ve geleceği yazmak için önce okuma yazma becerileri gerekmektedir. Ardından zihinsel, sosyal ve duygusal beceriler gelmektedir. Yetişkinlerin bu becerilerini kullanarak sosyal ilişkilerini geliştirmesi, işbirliği yapması, çatışmaları yönetmesi ve sorunlarını çözmesi beklenmektedir. Yetişkin eğitimi ve hayat boyu öğrenme ile bireylerin çeşitli becerilerinin geliştirilmesi ve giderek öğrenen bir toplum oluşturulması amaçlanmaktadır. Böylece aşamalı olarak bilgi toplumundan beceri toplumuna geçişin alt yapısı hazırlanmaktadır.

Bu anlayışla hazırlanan kitapta, yetişkin eğitiminin tanım ve kavramları, bilimsel temelleri, yaklaşım ve modelleri, okuryazarlık, yetişkin eğitimi programları, hayat boyu öğrenme gibi konularda ayrıntılı bilgiler verilmektedir.

Kitabın alanda çalışan akademisyen, öğretmen ve öğrencilere katkı getirmesini dileriz.

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

Doç. Dr. Tanju DEVECİ

İÇİNDEKİLER

Ön Söz..... iii

1. BÖLÜM YETİŞKİN VE ÖZELLİKLERİ

1. Temel Kavramlar	1
1.1. Yetişkin Kimdir?.....	1
1.2. Yetişkinlik Göstergeleri	3
1.3. Yetişkinlik Dönemleri.....	5
1.4. Gelişim Görevleri.....	7
1.5. Kişilik Gelişimi.....	9
2. Yetişkinlerin Özellikleri.....	10
2.1. Fiziksel Değişmeler.....	10
2.2. Yetişkinlerde Zekâ ve Öğrenme	11
2.3. Yetişkinin Çocuktan Farkı	13
2.4. Eğitime Katılma Durumu	15
Değerlendirme Soruları.....	17

2. BÖLÜM YETİŞKİN EĞİTİMİ KAVRAM VE TANIMLARI

1. Eğitim ve Temel Özellikleri.....	19
1.1. Eğitim Nedir?.....	20
1.2. Yaklaşımlara Göre Eğitim	21
1.3. Eğitim Sisteminin Yapısı	23
1.4. Eğitim Modelleri	25
2. Yetişkin Eğitimi ve Bileşenleri	26
2.1. Yetişkin Eğitimi Nedir?	27
2.2. Kavramsal Gelişmeler.....	28
2.3. Çeşitli Tanımlar	30
2.3.1 Toplantılardaki Tanımlar	30
2.3.2. Yazarların Tanımları.....	32
2.4. Yetişkin Eğitiminin Amaçları	35
2.5. Yetişkin Eğitiminin İlkeleri.....	38
2.6. Yetişkin Eğitiminin Bileşenleri.....	39
2.7. Yetişkin Eğitiminin Kapsamı.....	41
Değerlendirme Soruları.....	43

3. BÖLÜM

YETİŞKİN EĞİTİMİNE YAKIN KAVRAMLAR

1. Halk Eğitimi	45
2. Yaygın Eğitim	46
3. Örgün Eğitim	48
4. Aşın Öğrenme	51
5. Mesleki ve Teknik Eğitim	51
6. Öğrenen Toplum	53
7. Öğrenen Örgüt	54
8. İşyerinde Öğrenme.....	56
9. Sürekli Eğitim	57
10. Hayat Boyu Öğrenme	59
11. Yinelenen Eğitim	62
12. Sınırsız Eğitim.....	64
Değerlendirme Soruları.....	65

4. BÖLÜM

YAKLAŞIM VE MODELLER

1. Yetişkinlerin Özelliklerine Dayalı Yaklaşım ve Modeller.....	67
1.2. Edward Lee Thorndike'in Yetişkinlerde Öğrenme Yaklaşımı.....	67
1.2. Malcolm Knowles'in Andragoji Modeli.....	69
1.3. Kathryn Patricia Cross'un Tepki Zinciri Modeli	73
2. Yetişkinlerin Yaşam Durumlarına Dayalı Modeller	77
2.1. Howard McClusky'nin Yaşam Durumu (Marj) Modeli.....	77
2.2. Alan Knox'un Yeterlik Modeli.....	82
3. Yetişkinleri Bilinçlendirme Yaklaşımları.....	86
3.1. Paulo Freire'nin Bilinçlendirme Yaklaşımı	86
3.2. Jack Mezirow'un Bakış Açılarının (Perspektiflerin) Dönüşümü Yaklaşımı ...	89
Değerlendirme Soruları.....	93

5. BÖLÜM TÜRKİYE'DE YETİŞKİN EĞİTİMİ

1. Yetişkin Eğitiminin Gelişimi.....	95
1.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem	95
1.2. Cumhuriyet Dönemi	97
2. Kurumsal Dönemdeki Çalışmalar	100
2.1. Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü (1960-1983).....	100
2.2. Çıracılık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü (1983-2011).....	102
2.3. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü (2011)	105
3. Kalkınma Planlarında Yetişkin Eğitimi	106
4. Milli Eğitim Şuralarında Yetişkin Eğitimi.....	109
Değerlendirme Soruları.....	114

6. BÖLÜM OKURYAZARLIK

1. Okuryazarlık Nedir?	117
1.1. Önemi.....	118
1.2. Kavram ve Tanımlar	119
1.3. Eğilimler	124
1.4. Okuryazarlık Düzeyleri.....	126
2. Okuryazarlık Yaklaşımları.....	128
2.1. Geleneksel Okuryazarlık.....	129
2.2. İşlevsel Okuryazarlık	131
2.3. Bilinçlendirici Okuryazarlık	132
2.4. Çoklu ve Çeşitli Okuryazarlık.....	134
3. Sayısal Gelişmeler.....	135
4. Yeni Okuryazarlığa Doğru: Kapsayıcı Okuryazarlık	136
Değerlendirme Soruları.....	137

7. BÖLÜM

YETİŞKİN EĞİTİMİ PROGRAMLARI

1. Programların Özellikleri	139
1.1. Programların Amacı	139
1.2. Program Türleri.....	140
2. Program Hazırlama	142
2.1. İhtiyaçları Saptama	143
2.2. Amaçları Belirleme	144
3. İçerik Seçimi.....	145
3.1. İçerik Belirleme Ölçütleri	146
3.2. Temel İçerik	147
3.3. Toplumsal İçerik.....	148
3.4. Kültürel İçerik.....	149
4. Ülkemizdeki Uygulamalar	150
4.1. Programların Amacı	150
4.2. Temel İlkeler	150
4.3. Programların İçeriği	151
4.4. Kurslar ve Türleri	152
Değerlendirme Soruları.....	154

8. BÖLÜM

HAYAT BOYU ÖĞRENME

1. Öğrenme ve Özellikleri.....	157
2. Hayat Boyu Öğrenme	158
2.1. Tanımlar	159
2.2. Gelişmeler	160
2.3. Hayat Boyu Öğrenme Alanları.....	163
3. Amaç ve Kapsamı.....	165
3.1. Hayat Boyu Öğrenmenin Amaçları.....	165
3.2. Hayat Boyu Öğrenmenin Kapsamı.....	165
3.3. İlkeleri.....	167
4. Türkiyede Hayat Boyu Öğrenme.....	167
4.1. Kalkınma Planları	168
4.2. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü.....	171
4.3. Strateji Belgeleri.....	171
Değerlendirme Soruları.....	175

9. BÖLÜM

HAYAT BOYU ÖĞRENME BECERİLERİ

1. Bilgi ve Özellikleri.....	177
1.1. Bilgi Nedir?	178
1.2. Bilgi Türleri.....	180
1.3. Bilgiyi Uygulamaya Aktarma	181
2. Beceri ve Özellikleri.....	182
2.1. Beceri Nedir?	183
2.2. Becerinin Özellikleri	184
2.3. Beceri Türleri	185
2.4. Beceri Öğretimi.....	187
3. Hayat Boyu Öğrenme Becerileri	189
4. Sonuç.....	192
Değerlendirme Soruları.....	192

10. BÖLÜM

YETİŞKİN EĞİTİMİNİN GELECEĞİ

1. Gelecek Öngörüler.....	195
2. Gelecek Yönelimleri	197
2.1. Hayat Boyu Öğrenme İçin Anahtar Beceriler	197
2.2. UNESCO 21. Yüzyıl Becerileri.....	198
2.3. Sürdürülebilir Kalkınma İçin Eğitim 2030 Vizyonu	199
2.4. Eğitim ve Becerilerin Geleceği: Eğitim 2030 Vizyonu	200

KAYNAKLAR	205
------------------------	------------

1. BÖLÜM

YETİŞKİN VE ÖZELLİKLERİ

Bu bölümde yetişkinin tanımı, yetişkinlik göstergeleri, dönemleri ve gelişim görevleri üzerinde durulmaktadır. Ardından yetişkinlerin fiziksel özellikleri, yetişkinlerde zekâ ve öğrenme, eğitime katılma durumları ele alınmaktadır.

1. TEMEL KAVRAMLAR

Yetişkin eğitimi alanının temel kavramı yetişkindir. Bu alandaki ulusal ve uluslararası kaynaklar incelendiğinde yetişkinle ilgili çeşitli tanım ve açıklamaların olduğu görülmektedir. Bunların bazıları benzer anlamda kullanılmakta, bazıları ise yaklaşımlara, dönemlere ve ülkelere göre değişmektedir. Yetişkin eğitimi iyi açıklamak, amaç, ilke ve politikalarını doğru saptamak, yöntem ve tekniklerini geliştirmek için kavramları ortak hale getirmek zorunlu olmaktadır. Bu anlayıştan hareketle aşağıda yetişkin eğitiminin çekirdeğini oluşturan yetişkin kavramı ile yetişkinliği belirleyen ölçütler üzerinde durulmaktadır.

1.1. Yetişkin Kimdir?

Yetişkin kimdir? Bu soruya araştırmacılar farklı cevaplar vermektedir. Eskiden yetişkin denilince genellikle yaş ölçütü ele alınıyor, “yaşı 17-21 üzerinde olan, zorunlu eğitimi tamamlamış kimse” akla geliyordu. Ancak günümüzde yetişkin sayılmanın belli bir yaşı aşmanın ötesinde daha farklı yönleri bulunmaktadır. Zira kişilerin psikolojik olarak olgunlaştığı yaş farklıdır. Bazı ülkelerde 18-17 yaşın altındaki gençlerin hem çalışma hayatına başladıkları hem de evlendikleri bilinmektedir (Lowe, 1985, s.20). Dolayısıyla yetişkin kavramını açıklamak için sadece yaş ölçütü yeterli değildir.

Güncel sözlüklerde “yetişkin” kelimesi çeşitli anlamlarda verilmektedir. Türk Dil Kurumu, Büyük Türkçe Sözlük’te (2018) yetişkin;

- *Yetişmiş, olgunlaşmış,*
- *Evlenme çağına gelmiş ...,*
- *Beden, ruh ve duygu bakımlarından olgunluğa erişmiş olan (kimse),*
- *Gelişimin herhangi bir yönünde veya tümünde duraklama düzeyine erişmiş olan,*
- *Kanunların belirttiği belli bir yaşı aşmış, toplumsal sorumluluklarını bilme durumunda olan genç, olarak açıklanmaktadır.*

Yabancı sözlüklerde yetişkin karşılığı olarak kullanılan “adult” kelimesi, Latince’ de *adolescere* kelimesinin geçmiş zamanı olan *adultus* kelimesinden gelmektedir. Anlam olarak *büyümüş, yetişmiş* demektir. Ayrıca Latince *adultery* ve *adulteration* kelimeleri de bu kavramla ilgilidir. Bunlar “değişmek, değiştirmek” anlamındadır (Shield ve Aronson, 2005, s. 112). Görüldüğü gibi yabancı sözlüklerde de yetişkin kavramı “*yetişmiş, büyümiş, fiziksel ve psikolojik gelişimini tamamlamış kişi*” olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kısaca günümüzde yetişkin kavramı biyolojik, psikolojik, sosyolojik ve yasal yönlerden ele alınmakta;

- *Biyolojik olarak “yetişme, olgunlaşma ve evlenme yaşına gelme”,*
- *Psikolojik olarak “ruh ve duygu bakımından olgunluğa erişme”,*
- *Sosyolojik olarak” toplumsal sorumluluklarını bilme”,*
- *Yasal olarak “kanunların belirttiği yaşı aşmış olma” gibi özellikler üzerinde durulmaktadır.*

Yetişkin tanımlarına gelince, alanda çok sayıda tanım vardır. Bunlar incelendiğinde ülkelere, dönemlere ve kaynaklara göre değiştiği görülmektedir. Çeşitli ülkelerdeki yetişkin tanımlarını inceleyen Hachicha (2002), bunları üç başlık altında toplamaktadır.

1. *Genel Tanımlar:* Bunlar yetişkin kelimesinin anlamına dayalı alanda yaygın bilinen tanımlardır. Bu tanımlarda yetişkin zorunlu eğitimi tamamlamış kişi olarak ele alınmaktadır. Yaş olarak, ülkelere ve toplumlara göre değişmekle birlikte 16 - 21 yaşlarına ulaşmış kişidir. Ayrıca tanımlarda araştırmacı ve eğitimciler tarafından kabul edilen üç yaş dönemine vurgu yapılmaktadır. Bunlar 18 - 30 yaşları arası “*Genç yetişkinlik*”, 30 - 55 arası “*Orta yetişkinlik*”, 55 yaş ve üstü “*İleri yetişkinlik* ya da yaşlılık” olmaktadır.

2. *Açıklayıcı Tanımlar*: Bunlar yetişkinlerin özelliklerini temel alan ve çocuklardan farklı olduğunu vurgulayan tanımlardır. Bu tanımlara göre yetişkin biyolojik olgunluğa erişmiş, 20 - 25 arası yaşlarda bir kişidir. Zaman içerisinde yaşın ilerlemesiyle birlikte biyolojik ve fiziksel işlevlerin azalacağı belirtilmektedir. Açıklayıcı tanımlarda yetişkin bir işte çalışan, aile ve sosyal rollerini yerine getiren, toplumda sorumluluk üstlenmiş kişi olarak ele alınmaktadır.

3. *Yasal Tanımlar*: Bunlar yönetmelik, eğitim programları, toplantı raporları gibi metinlerde yazılan tanımlardır. Bu tanımlarda yetişkinlerin sahip olması gereken özelliklere vurgu yapılmaktadır. Buna göre yetişkin sorumluluk sahibi, çevresiyle uyumlu, bağımsız ve mantıklı hareket eden, olgun bir kişidir. Yetişkin eğitimi ile sürekli eğitim arasında ilişki kurulmakta, yetişkinin bağımsız ve sorumlu olması gerektiğinin altı çizilmektedir. Bağımlılık eğitim ihtiyacını ifade etmeyi ve yardımı almayı zorlaştırmaktadır. Yetişkinin bağımlılıktan bağımsızlığa geçmesine yardım edilmesi öngörülmektedir. Yetişkin aynı zamanda kendi öğrenmesinden sorumlu olmalıdır. Öğrenmesini izlemeli ve hayat boyu sürdürmelidir (Hachicha, 2002). Yasal tanımlar genellikle yetişkin eğitimi programlarının içeriğini belirleyici olmaktadır.

Yukarıda verilen tanımlarda da görüldüğü gibi yetişkin kavramı farklı yönlerden ele alınarak açıklanmaktadır. Ancak bu tanımların hepsinde yetişkin için “fiziksel ve psikolojik yönden gelişmiş olma” ölçütü kullanılmaktadır. Oysa fiziksel ve psikolojik gelişmeyi net ve evrensel olarak ölçmek mümkün değildir. Olgunlaşma kavramı toplumdaki topluma, yaşanan coğrafi bölgenin özelliklerine göre değişmektedir. Bu nedenle yetişkin kavramını açıklarken “*yetişkinlik döneminin başlangıcı olan zorunlu öğrenim yaşını bitirmiş, tam zamanlı bir işe girmiş ve evlenmiş olma*” gibi özellikleri de göz önünde bulundurmak gerekmektedir (Celep, 1995). Bu anlayıştan hareketle yetişkin “*zorunlu eğitim yaşını aşmış, bedensel ve zihinsel gelişimini tamamlamış, psikolojik olgunluğa erişmiş, iş, ev, aile gibi toplumsal ve ekonomik sorumlulukları üstlenmiş kişi*” olarak açıklanabilir.

1.2. Yetişkinlik Göstergeleri

Yetişkin kimdir? Sorusuna farklı cevaplar verilmesi, herkes tarafından kabul edilen ortak bir tanımın olmaması başka görüşleri gündeme getirmiştir. Bunların başında “*Yetişkinin kim olduğunu açıklamak için bir tanıma gerek var mı?*” sorusu gelmektedir. Çünkü yetişkinlik ile çocukluk arasında kesin bir sınır belirlemek oldukça güçtür. Dolayısıyla yetişkin kavramını tanımlamak yerine yetişkinliğin temel özelliklerini belirlemek daha mantıklı görülmektedir. Bu anlayıştan hareketle “*yetişkinlik göstergeleri*” olarak kabul edilen bazı ölçütler ve özellikler belirlenmiştir. Bunların başında Rogers’in çalışmaları gelmektedir.